

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۸/۰۹

ډاکټر ش میره کی

شنګلز (Herpes Zoster) څرنگه ناروغي ده؟

په جرمني ژبه کې ورته Gürtelrose وايي

تعريف (Definition – پېژندنه)

شنګلز (Herpes Zoster) – د مرغانو د چيچک د وېروس د بيا فعالېدو ناروغي (يوه وېروسي ناروغي ده چې د وريسيلا زوسټر وېروس (Varicella-Zoster Virus, VZV) – د مرغانو د چيچک وېروس) د بيا فعالېدو له امله رامنځته کېږي. دا ناروغي د پوستکي د يوې عصبي ريښې د حس په ساحه (Dermatome) – د پوستکي هغه برخه چې د يوې ځانګړې عصبي ريښې له خوا حس اخلي) کې د درد او ټټاکو سبب کېږي او معمولاً د بدن يوازې يو اړخ اغېزمنوي.

لاامل (Etiology – د ناروغۍ لامل)

شنګلز د وريسيلا زوسټر وېروس (Varicella-Zoster Virus) – د مرغانو د چيچک وېروس) د بيا فعالېدو له امله رامنځته کېږي. دا وېروس د مرغانو چيچک له تېرېدو وروسته د حسي عصبي غوټو (Sensory Ganglia) – د حسي اعصابو غوټې) کې په پټ حالت (Latency) – پټه يا غيرفعاله دوره) کې پاتې کېږي او د بدن د دفاعي ځواک د کمېدو پر مهال بيا فعالېږي (Reactivation) – بيا فعالېدل).

د خطر عوامل (Risk Factors – د خطر عوامل)

- عمر له ۵۰ کلونو پورته.
- د بدن د دفاعي ځواک کمزورتيا (Immunocompromised State) – د بدن د دفاعي ځواک کمزوری حالت).
- HIV/AIDS.
- سرطان او کیموتراپي.
- د غړي پيوند.
- د کورټيکوسټيروئيد درمل.
- شکره.
- شديد رواني فشار.

نښې او نښانې (Clinical Manifestations – کلينيکي نښې)

- د ټټاکو له راختلو مخکې سوځېدونکي يا عصبي درد.
- خارش، بيحسي يا د مېړي تګ احساس (Paresthesia – غيرطبيعي حسي احساس).
- د پوستکي سوروالی (Erythema – سوروالی).
- ټټاکي (Vesicles) – له روڼې مايع ډکې کوچنۍ ټټاکي).
- ټټاکي د بدن په يوه اړخ او د يوې عصبي ريښې په ساحه کې راڅرګندېږي.
- کله ناکله تبه، ستړيا او سر درد هم موجود وي.

اختلاطات (Complications – پېچلتياوې)

د پاڼو شمېره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خبر و لولئ

- له شنگلز وروسته پاتې عصبي درد (Postherpetic Neuralgia) – د شنگلز له بڼه کېدو وروسته دوامداره عصبي درد).
- د سترګې شنگلز (Herpes Zoster Ophthalmicus) – د سترګې د عصب بنګېلتيا).
- ثانوي باکترېايي انتان.
- د رامزي هېنټ سندروم (Ramsay Hunt Syndrome) – د غوړ او د مخ د عصب بنګېلتيا).
- په نادر مواردو کې د دماغ يا د مغزو د پردو التهاب.

شنگلز ولې پيدا کېږي؟

کله چې يو څوک په ماشومتوب کې چېچک تېر کړی وي ويروس په عصبي حجرو کې پټ پاتې کېږي. کلونه وروسته که د بدن دفاعي ځواک کم شي، ويروس بېرته فعالېږي او شنگلز جوړوي.

شنگلز د عادي تماس له لارې ساري نه دی، خو د دانو د مایع له لارې د د مرغانو چېچک ويروس بل کس ته انتقالېدای شي

تشخيص (Diagnosis – پېژندنه)

تشخيص عموماً د ناروغ د تاريخچې او کلينيکي معاینې پر بنسټ کېږي. که تشخيص روښانه نه وي، د PCR (Polymerase Chain Reaction) – د ويروس د جيني موادو د موندلو ازموینه تر ټولو دقيق لابراتواري ازموینه ده.

تفريقي تشخيص (Differential Diagnosis) – له ورته ناروغیو څخه بېلول :

- هرپس سیمپلکس (Herpes Simplex) – ساده هرپس).
- د تماس له امله د پوستکي التهاب (Contact Dermatitis).
- د حشراتو چېچل.
- چرکین د پوستکي انتان.

درملنه (Treatment – درملنه)

د ناروغۍ ضد درمل باید د تیاکو له راختلو وروسته په لومړیو ۷۲ ساعتونو کې پیل شي.

د ويروس ضد درمل (Antiviral Drugs):

- Acyclovir
- Valacyclovir
- Famciclovir

د درد ضد درمل (Analgesics) – د درد کمونکي):

- Paracetamol
- Ibuprofen (که کومه منع نه وي)

د عصبي درد درمل:

- Gabapentin
- Pregabalin

مخنیوی (Prevention – وقایه)

- د شنگلز واکسين (Recombinant Zoster Vaccine – Shingrix) د ۵۰ کلونو او له هغې پورته عمر لرونکو او د بدن د دفاعي ځواک کمزورو کسانو ته سپارښتنه کېږي.
- تیاکي باید تر وچېدو پورې پټې وساتل شي.
- له هغو کسانو سره د مستقیم تماس څخه ډډه وشي چې د مرغانو چېچک نه وي تېر کړي.

د پاڼو شمېره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راټولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په ځیر و لولئ

کله باید ناروغ متخصص ته ولېږل شي؟ (Referral – راجع کول) ؟

- که سترگه ښکېله وي.
- که ناروغ د بدن کمزوری دفاعي ځواک ولري.
- که ناروغي ټول بدن ته خپره شي.
- که شدید عصبي درد یا عصبي اختلالات موجود وي.

مهمی طبي لارښوونې (Clinical Pearls – مهم کلینیکي ټکي) :

- د ویروس ضد درملو ژر پیل د ناروغۍ موده او اختلالات کموي.
- د سترگي شنگلز بیرنۍ ارزونې ته اړتیا لري.
- تر ټولو عام اختلاط له شنگلز وروسته پاتي عصبي درد دی.

د سرایت لاري :

شنگلز په عادي ډول له یوه شخص څخه بل شخص ته د شنگلز په شکل نه انتقالېږي؛ یعنې څوک چې شنگلز لري، هغه به بل کس ته مستقیم شنگلز نه ورکوي.

خو یو مهم ټکی شته:

شنگلز د هماغه ویروس له امله پیدا کېږي چې د مرغانو چیچک (Chickenpox) جوړوي . که یو کس شنگلز ولري او د هغه د پوستکي د دانې دننه اوبه (Blisters) د داسې چا پوستکي ته ورسېږي چې مخکې یې د مرغانو چیچک نه وي تېره کړې یا واکسین یې نه وي کړی، نو هغه کس ته شنگلز ناروغي پیدا کېدای شي، نه شنگلز.

د سرایت د مخنیوي لپاره:

- د شنگلز دانې پټې وساتئ.
- د دانو مایع ته لاس مه وړئ.
- لاسونه په صابون ومینځئ.
- له میندوارو ښځو، نوي زیږېدلو ماشومانو او هغو کسانو سره چې د بدن دفاعي ځواک یې کمزوری وي، نږدې تماس کې احتیاط وکړئ.

Herpes Zoster Rash Follows a Dermatomal Distribution^{1,2}

Trigeminal ~13%

Cervical ~14%

Thoracic ~50%

Lumbar ~13%

© Dr. P. Marazzi / Science Source

© Dr. Allan Harris / Phototake.

© Bart's Medical Library / Phototake.

Dr SH Mirakai

د پاڼو شمېره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راټولې. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالېږلو مخکې په ځیر و لولئ